

SCENARIUSZ SYMULACJI ROZPRAWY

**DLA DZIECI Z KLAS 1-3
SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

Fundacja
Court Watch Polska

SCENARIUSZ SYMULACJI ROZPRAWY DLA DZIECI Z KLAS 1-3 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Rozpoczynając pracę z takimi dziećmi trzeba pamiętać, że dla nich świat jest jeszcze trochę wyidealizowany. One nie pojmą pojęcia przestępstwa, nie rozumieją, że jest coś takiego jak katalog kar możliwych do orzeczenia w drodze postępowania karnego, bo dla nich to jest za trudne. Celem tych zajęć ma być ukazanie dzieciom pracy prawników na sali sądowej i roli czynnika społecznego w postaci publiczności i obserwatora z Fundacji Court Watch Polska. Nie możemy naginać prawniczej rzeczywistości, ponieważ to spotkanie ma mieć walor edukacyjny, jednak wszystko, co chcemy im przekazać, musimy przełożyć na prosty język zrozumiały dla takiego dziecka. Dlatego czasami warto pewne elementy pominąć, a skupić się na tym, co jest najbardziej podstawowe i najważniejsze podczas rozprawy sądowej. A kiedy uda nam się to osiągnąć, będą one prawdziwie zainteresowane tym, z czym do nich przychodzimy. Warto też pamiętać, że podstawą pracy z dziećmi w takim wieku jest dialog z nimi. One nie będą słuchać, kiedy będziemy robić im takie „mini wykłady”. Najlepszym rozwiązaniem jest zadawanie pytań, aby same nam powiedziały to, co my chcemy im przekazać, a naszym zadaniem będzie po prostu ubranie ich myśli w odpowiednie słowa. Trzeba też pamiętać, że dzieci są w szkole uczone zgłaszania się i zabierania głosu dopiero po wskazaniu przez nauczyciela. My, jako goście na lekcjach, nie możemy zaprzeczać tej zasadzie, powinniśmy ją respektować, a nawet ją od dzieci wymagać.

Na wstępie przeczytać bajkę, na której zostaną oparte przeprowadzone dla dzieci zajęcia.

Nasza historia zdarzyła się pięknego słonecznego dnia. Wiewiórka wyszła właśnie z domu na spacer. Wędrując ścieżką między drzewami i krzewami malin, myślała o tym, co się jej jeszcze dzisiaj przytrafi. Rano była na herbacie u swojej najlepszej przyjaciółki Myszki. Znały się od dawna. Kiedyś mieszkwały obok siebie. Ich ogródki się ze sobą stykały i przechodziły do siebie przez dziurę w płocie. Teraz Myszka zmieniła dom i przeprowadziła się na drugi koniec ich Leśnego Miasteczka. Wiewiórka, żeby móc ją odwiedzić, musiała przejść przez cały park, obok placu zabaw, cukierni z najsmaczniejszymi pączkami, potem obok biblioteki i straży pożarnej. Jednak dzisiaj nie była to spokojna droga. Kiedy była w parku, zobaczyła przed sobą Lisa, który podbiegł do Misia, uderzył go drewnianą deską w głowę i uciekł. Miś leżał na ziemi i bardzo mocno płakał. Bolała go cała głowa, strasznie mu się w niej kręciło i leciała mu krew. Z pomocą przyszli do niego Żółw i Pszczółka, którzy widzieli całe zdarzenie. Wiewiórka zadzwoniła na pogotowie. Po chwili przyjechała karetka i zabrała Misia do szpitala, żeby nałożyć mu opatrunek i zrobić potrzebne badania. Kiedy Wiewiórka była już u Myszki, zadzwoniła do niej siostra Misia i powiedziała, że Miś będzie musiał zostać w szpitalu jeszcze kilka dni, bo bardzo źle się czuje.

Teraz Wiewiórka spacerowała między drzewami i krzewami malin. W pewnym momencie pomyślała, że ma ochotę na ciasto czekoladowe. Postanowiła, że zrobi je, tylko nie miała w domu mąki, więc zdecydowała się pójść do sklepu. Szła i myślała o tym, czy nie potrzebuje jeszcze jakiś składników.

- Jajka mam, kakao też jeszcze stało w szafce – powiedziała do siebie na głos. Nagle zauważyła biegnącego w jej stronę Lisa. Bardzo się przestraszyła, bo przypomniała jej się historia z dzisiejszego poranka i nie chciała, żeby Lis zrobił jej krzywdę. Za nim biegło dwóch policjantów. W pewnym momencie Lis krzyknął do niej:

- Wiewiórko, mam coś dla Ciebie – rzucił do niej pudełko i pobiegł dalej. Wiewiórka złapała je. W środku znajdował się nowy aparat do robienia zdjęć. Jeden z policjantów zatrzymał się przy niej, drugi gonił dalej Lisa.

- Dzień dobry, Wiewiórko – powiedział. – Muszę zabrać to pudełko z aparatem, ponieważ Lis ukradł je przed chwilą ze sklepu.

Wiewiórka oddała pudełko policjantowi i poszła dalej. Przed sklepem spotkała Zebrę i Żyrafę, które rozmawiały ze sobą o tym, co zdarzyło się przed chwilą w sklepie.

- Widziałam wszystko – mówiła głośno Zebra. – Ten Lis chodził najpierw między półkami, oglądał wszystko, przyglądał się różnym produktom, a potem wziął jedno pudełko i szybko wybiegł ze sklepu.

- Dobrze, że w pobliżu byli policjanci. Stałam akurat przed sklepem, kiedy wybiegł z niego Lis z pudełkiem w ręku – odpowiedziała Żyrafa.

- Ja nie wiem, skąd on się wziął w naszym Leśnym Miasteczku. Nigdy wcześniej go nie widziałam – Zebra bardzo zaniepokoiła się wydarzeniem, które przed chwilą widziała.

Wiewiórka weszła do sklepu. Pomyślała, że ich Leśne Miasteczko nie będzie już takie spokojne, jeżeli będzie w nim znajdował się Lis, który jest taki niegrzeczny. Kupiła mąkę i wróciła do domu, aby móc zrobić swoje ulubione czekoladowe ciasto.

Po przeczytaniu bajki, trzeba omówić ją z dziećmi. Dzieci mają teraz nam powiedzieć, co się takiego wydarzyło tego słonecznego dnia w Leśnym Miasteczku. Celem tej rozmowy jest, aby dzieci wykazały dwa złe zachowania Lisa oraz wymienić wszystkich bohaterów. Dobrze byłoby wypisać to na tablicy, aby dzieci cały czas mogły to widzieć, bo to nam się jeszcze przyda.

Złe zachowania Lisa:

- uderzył Misia deską w głowę;
- ukradł ze sklepu aparat fotograficzny.

Bohaterowie bajki:

- Wiewiórka;
- Lis;
- Myszka;
- Miś;
- Żółw;
- Pszczółka;
- siostra Misia;
- dwóch policjantów;
- Zebra;
- Żyrafa.

Po omówieniu z dziećmi bajki i wykazaniu przede wszystkim złych zachowań Lisa, przechodzimy do poważniejszych spraw. Trzeba pokazać dzieciom, że takie złe zachowania nie są przez społeczeństwo akceptowane i są karalne, dlatego mamy Kodeks karny (pokazać książkę), który reguluje co jest czynem zabronionym i jakie kary są wymierzane za popełnienie przestępstwa. Nie wchodzimy w kwestie części ogólnej, nie tłumaczymy kiedy czyn zabroniony jest przestępstwem itd.

Jak zauważyliśmy, Lis zachował się bardzo źle. Nikomu nie podobało się jego zachowanie. Kiedy ukradł ze sklepu aparat, od razu gonili go policjanci, bo każde takie złe zachowanie musi być ukarane. W naszym świecie też niestety są tacy ludzie, którzy się źle zachowują i muszą za to zostać ukarani. Dlatego powstała taka książka, która nazywa się Kodeks karny. Znajdują się w niej ponumerowane takie złe zachowania i do każdego z nich przypisano karę. Najczęściej przestępcę skazuje się na karę pozbawienia wolności, czyli po prostu taki człowiek idzie do więzienia. Te złe zachowania, nazywane przestępstwami są opisane w artykułach. Także przestępstwa Lisa z naszej bajki możemy znaleźć w Kodeksie karnym. Przeczytam wam teraz te artykuły, które o tym mówią, ale musicie się bardzo mocno skupić, bo zdania w tym Kodeksie są bardzo trudne.

Kiedy będziemy czytać z dziećmi przepisy Kodeksu karnego warto obok złych czynów Lisa dopisać ich określenie z KK oraz podać artykuł, który o nim stanowi. Nie wchodzimy już w paragrafy, bo dla dzieci, to będzie zbyt trudne i zbyt zawiłe. Im wystarczy wiadomość, że każde przestępstwo ma swój numer.

Najpierw Lis uderzył Misia deską w głowę. Takie przestępstwo w Kodeksie karnym nazywa się spowodowaniem uszczerbku na zdrowiu. Przeczytamy o nim w art. 157 KK: *Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.*

Drugim złym zachowaniem Lisa było zabranie aparatu ze sklepu. Takie przestępstwo nazywamy kradzieżą. Przeczytamy o nim art. 278 KK: *Kto zabiera w celi przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.* Jak pewnie zauważyliście, w tym zdaniu było bardzo dużo trudnych słów, dlatego przetłumaczmy sobie to zdanie używając prostszych słów: *Kto zabiera rzeczy innym, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.*

Może któreś z dzieci zapyta się dlaczego kara jest określona od 3 miesięcy do lat 5. Akurat tak się dobrze złożyło, że przy obu przestępstwach mamy tak samo określony wymiar kary. Dla dzieci będzie to łatwiejsze do zrozumienia. Trzeba im wytłumaczyć, dlaczego nie jest od razu powiedziane, że ktoś idzie do więzienia np. na 2 lata. (wytłumaczenie dwa akapity niżej)

Jeżeli nikt sam nie wróci na to uwagę, zapytać się dzieci: Kto z was zapamiętał, jakie kary Kodeks karny przewidział za te przestępstwa? (Dać czas dzieciom na udzielanie odpowiedzi. Mogą się mylić, pokręcić liczby, miesiące z latami. Nie podawajmy od razu poprawnej odpowiedzi, niech same próbują ją wskazać. Dopiero po czasie, gdy już padnie poprawna odpowiedź, lub gdy już nikt nie będzie miał pomysłów, podsumowujemy ten dialog.) Za te przestępstwa została przewidziana kara pozbawienia wolności, czyli taki przestępca idzie do więzienia. Określono także na jak długo musi być w więzieniu zamknięty. Wskazano czas od 3 miesięcy do 5 lat. Jest to bardzo duża różnica. Wynika ona z tego, że czasami osoba która źle się zachowa zrobi coś przez przypadek, niechcący i wtedy kara jest dla niej krótsza. Jednak kiedy ktoś zrobi dużo czegoś złego, albo już po raz kolejny zachowa się bardzo źle, to wtedy dostaje karę na dłużej. To tak jak czasami my jesteśmy niegrzeczni i mama może nam zakazać wyjść na podwórko, żeby pobawić się z kolegą. Jeżeli byliśmy trochę niegrzeczni, mama poprosiła nas, żebyśmy coś zrobili, ale my nie posłuchaliśmy jej, to dostaniemy zakaz zabawy na podwórku tylko na jedno popołudnie. Jednak kiedy byliśmy bardzo niegrzeczni i mama była bardzo zła na nas i była bardzo smutna, to może nam nie pozwolić wychodzić z kolegą na podwórko nawet przez cały tydzień.

Teraz już przechodzimy do samego procesu. Teraz trzeba wytłumaczyć dzieciom, że jest coś takiego jak Kodeks postępowania karnego, w którym są pokazane wszystkie zasady postępowania z takim przestępcą.

Już wiemy, że każde złe zachowanie nazywane przestępstwem musi być ukarane. Ludzie, czyli społeczeństwo, nie zgadzają się na to, aby ktoś zachowywał się w taki sposób jak Lisek w naszej bajce. Dlatego jest przeprowadzana rozprawa, podczas której taki przestępca usłyszy jaką karę musi ponieść za swoje zachowanie. O tym jak taka rozprawa wygląda, jakie są zasady zachowania w czasie jej trwania, przeczytamy w innej książce, która się nazywa Kodeksem postępowania karnego.

Taka rozprawa odbywa się w budynku, który nazywa się sądem. Dzisiaj chce-

my z Wami przeprowadzić taką rozprawę i wymierzimy karę dla Lisa. Dlatego teraz musimy się bardzo mocno skupić, ponieważ będziemy rozmawiać o tym, jak taka rozprawa wygląda.

Teraz będziemy omawiać z dziećmi, kim jest sędzia, prokurator, obrońca, świadkowie, publiczność itd. Warto co jakiś czas zadawać dzieciom pytania, czy wszystko jest dla nich jasne, czy ktoś ma jakieś pytania, czy trzeba coś powtórzyć. Omawiając poszczególnych uczestników procesu od razu będziemy do tej roli przydzielać poszczególne dzieci. Omawianie zaczniemy od Lisa, ale warto celowo pominąć obsadzanie jego roli w pierwszej kolejności, ponieważ dzieci mogą na początku nie być chętne do tego, żeby wejść w rolę złego bohatera. W czasie omawiania poszczególnych ról, wypisywać je na tablicy, a do bohaterów już wymienionych dopisywać ich role. Warto dzieciom wspomnieć, żeby się nie bały, nic nie będą musiały wymyślać same, mamy dla nich przygotowany scenariusz, to co będą miały powiedzieć, a poza tym cały czas jesteśmy tam po to, aby im pomóc.

Nasza rozprawa będzie dotyczyła Lisa, który jest określany mianem oskarżonego. Każdy oskarżony ma prawo do tego, aby mieć swojego obrońcę. Zadaje on pytania świadkom i wygłasza mowę końcową. Kto chciałby zostać obrońcą naszego Lisa? *(Ochotnika sadzamy na miejscu dla obrońcy i wręczamy mu opis jego roli)*. Po drugiej stronie na sali sądowej zawsze zasiada oskarżyciel, czyli osoba, która wysyła do sądu dokument, nazywany aktem oskarżenia, w którym wskazuje za co przestępca powinien dostać karę i w czasie rozprawy także zadaje świadkom pytania oraz wygłasza mowę końcową. Kto chciałby oskarżać naszego Lisa? *(Ochotnika sadzamy na miejscu dla oskarżyciela i wręczamy mu opis jego roli)*. Kolejną bardzo ważną, tak naprawdę najważniejszą osobą, na sali rozpraw jest sędzia. W rolę sędziego w naszej rozprawie wcieli się ... *(tu wskazać wolontariusza, który przejmie rolę sędziego)*. Zadaniem sędziego jest dbanie o sprawny przebieg rozprawy. Odpowiada on za cały jej wygląd.

Te trzy wskazane już przez nas osoby, czyli obrońca, oskarżyciel i sędzia to są prawnicy. Aby zajmować takie miejsca w sądzie musieli najpierw ukończyć studia prawnicze, a potem jeszcze kilka lat uczyli się, aby móc wykonywać ten konkretny zawód.

Bardzo ważną rolę podczas rozprawy odgrywają świadkowie. Oni opowiadają o tym, co widzieli i odpowiadają na pytania obrońcy i oskarżyciela. *(Wracamy z dziećmi do listy bohaterów naszej bajki.)* Kto z naszych bohaterów był świadkiem złych

zachowań Lisa? *(Omawiamy bohaterów z dziećmi. Wskazujemy na to, że Myszka, siostra Misia, Żyrafa oraz dwóch policjantów nie są świadkami, ponieważ nie widzieli jak Lis popełniał przestępstwo. Nie wchodzimy z dziećmi w rozważania na temat świadków bezpośrednich i pośrednich, świadków ze słyszenia itd. W naszej symulacji rozprawy skupmy się na tym, żeby przekazać dzieciom to, że świadkiem jest osoba, która widziała co się stało. W związku z tym świadkiem w naszej rozprawie jest Wiewiórka, Miś, Żółw, Pszczółka, Zebra. Tylko te osoby będą przesłuchiwane w roli świadka. Jeżeli dzieci zapytają, dlaczego Miś nie jest oskarżycielem, to można im powiedzieć, że przestępstwo jest zachowaniem, które nie podoba się wszystkim ludziom, dlatego w roli oskarżyciela występuje osoba, która ma taką pracę, która dba o to, aby te źle zachowujące się osoby poniosły karę).* Kto chciałby grać rolę... ? *(i do każdego świadka przydzielamy jedno dziecko i wręczamy mu opis jego roli).*

Zapomnieliśmy jeszcze o przydzieleniu jednej bardzo ważnej roli. Wspomnieliśmy o tym, że Lis jest oskarżonym, dlatego mam pytanie: kto chciałby zostać Lisem w czasie naszej rozprawy? *(Oczywiście jeżeli dzieci wcześniej wskażą na to, że nie mamy Lisa i ktoś się zgłosi na ochotnika przy omawianiu go wcześniej, to pomijamy ten fragment w tym miejscu. Po wyznaczeniu ochotnika, sadzamy go na miejscu dla oskarżonego i wręczamy mu opis jego roli).*

Jest także jeszcze jedna osoba, która ma bardzo ważne zadanie na sali rozpraw. Jest to protokolant. Zapisuje on w dokumencie zwanym protokołem przebieg rozprawy oraz wywołuje rozprawę, czyli zaprasza wszystkich na salę rozpraw, a także w odpowiednim momencie wzywa kolejnych świadków. Jest taka zasada, że świadkowie, którzy nie zabrali jeszcze głosu, nie mogą być na sali rozpraw w czasie przesłuchiwania innych świadków. Kto chciałby zostać protokolantem? *(Ochotnika sadzamy na miejscu dla protokolanta, wręczamy mu opis jego roli i dajemy kartkę i długopis do sporządzania protokołu z rozprawy. Oczywiście dziecko może udawać, że pisze robiąc jakieś szlaczki na kartce.)*

Teraz obsadzimy jeszcze rolę publiczności i obserwatora z wytłumaczeniem ich zadania. Dobrze, aby obserwator miał formularz, ale nie może być to formularz używany przez wolontariuszy fundacji, bo będzie to dla nich za trudne. Można dzieciom pokazać jak wygląda taki prawdziwy formularz, ale na potrzeby tej symulacji niżej znajduje się taki formularz dla naszego małego obserwatora.

To już są wszyscy uczestnicy naszej rozprawy, którzy będą zabierali głos. Jed-

nak nie martwcie się, że ktoś pozostał jeszcze bez roli. Dla was jest też bardzo ważne zadanie. Będziecie publicznością. Musicie pamiętać, że publiczność musi zachować milczenie, nie może zakłócać przebiegu rozprawy. Jeżeli ktoś będzie zachowywał się niewłaściwie to sędzia może nakazać mu opuszczenie sali. Spośród was jest jednak potrzebny jeden ochotnik, który zostanie obserwatorem Fundacji Court Watch Polska i będzie uzupełniał przygotowany przez nas formularz. Kto chciałby zostać takim obserwatorem? *(ochotnikowi wręczamy formularz i długopis)*

Dla podsumowania sprawdzić, czy mamy obsadzone wszystkie role:

- sędzia – wolontariusz;
- oskarżony Lis;
- obrońca;
- oskarżyciel;
- świadkowie;
 - Wiewiórka;
 - Miś;
 - Żółw;
 - Pszczółka;
 - Zebra;
- protokolant;
- obserwator;
- publiczność.

Teraz jesteśmy już gotowi do przeprowadzenia rozprawy. Trzeba pamiętać, że kiedy zwracamy się do sądu, stoimy i mówimy Wysoki Sądzie. Jak już nie ma żadnych pytań, to zajmujemy swoje miejsca i rozpoczynamy symulację rozprawy sądowej.

Dla nieutrudniania dzieciom zadania i dla zachowania prostego przekazu nie wspominajmy już takich pojęć jak sąd rejonowy, prokurator itd. Zapytajmy się dzieci o ich imiona i w miejsce, gdzie powinno podać się całe określenie, że np. „Jako oskarżyciel publiczny stawiał się Prokurator Prokuratury Rejonowej w Warszawie Adam Nowak”, powiedzmy po prostu, że „jako oskarżyciel stawiał się np. Mateusz”.

PRZEBIEG ROZPRAWY

Protokolant: Sprawa przeciwko Lisowi. Zainteresowane osoby proszę o wejście na salę rozpraw.

(Kiedy już wszyscy zajmą miejsca, protokolant kontynuuje).

Protokolant: Proszę wstać, Sąd idzie.

(Wszyscy wstają, wchodzi sędzia, zajmuje miejsce, po czym wszyscy siadają).

Sędzia:

- Otwieram rozprawę przed sądem w... *(podać nazwę miejscowości, w której znajduje się szkoła).*

- Jako oskarżyciel stawiał się ... *(podać imię dziecka)*

- Czy stawiał się świadek Wiewiórka?

(wstaje i przedstawia się)

- Czy stawiał się świadek Miś?

(wstaje i przedstawia się)

- Czy stawiał się świadek Żółw?

(wstaje i przedstawia się)

- Czy stawiał się świadek Pszczółka?

(wstaje i przedstawia się)

- Czy stawiał się świadek Zebra?

(wstaje i przedstawia się)

- Pouczam wszystkich świadków o obowiązku mówienia prawy, za składanie fałszywych zeznań zgodnie art. 233 k.k. grozi odpowiedzialność karna do 8 lat pozbawienia wolności. Czy zrozumieli Państwo treść pouczenia?

(świadkowie odpowiadają)

- Proszę świadków o opuszczenie sali.

(Sędzia zwraca się do reszty zebranych na sali)

- Rozumiem, że państwo w roli publiczności?

(publiczność odpowiada)

- Oskarżonego proszę o powstanie. Proszę powiedzieć sądowi jak się pan nazywa, gdzie pan mieszka?

(odpowiedź oskarżonego)

- Dziękuję, może pan usiąść.

- Otwieram przewód sądowy, proszę o przeczytanie aktu oskarżenia, panie oskarżycielu.

(oskarżyciel wstaje i odczytuje akt oskarżenia)

- Proszę oskarżonego o powstanie. Czy zrozumiał pan treść zarzutów?

(odpowiedź oskarżonego)

- Czy przyznaje się pan do zarzucanego mu czynu?

(odpowiedź oskarżonego)

- Ma pan prawo złożyć wyjaśnienia, ale nie musi tego robić. Czy chce pan złożyć wyjaśnienia?

(odpowiedź oskarżonego)

- Dziękuję, oskarżony może usiąść.

- Zarządzam postępowanie dowodowe. Nastąpi teraz przesłuchanie świadków. Na salę poproszę świadka Wiewiórkę.

Protokolant: Świadek Wiewiórka proszona na salę.

Sędzia:

- Proszę podać jak się Pani nazywa?

(odpowiedź świadka)

- Czy jest pani rodziną dla oskarżonego?

(odpowiedź świadka)

- Proszę powiedzieć, czy wie Pani o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?

(odpowiedź świadka)

- Dziękuję. Czy strony mają pytania do świadka? Panie oskarżycielu?

(pytania oskarżyciela i odpowiedzi świadka)

- Panie obrońco?

(odpowiedź obrońcy)

- Dziękuję. Świadek może opuścić salę rozpraw albo na niej pozostać.

- Proszę wezwać na salę kolejnego świadka Misia.

Protokolant: Świadek Miś proszony na salę.

Sędzia:

- Proszę podać jak się Pan nazywa?

(odpowiedź świadka)

- Czy jest pan rodziną dla oskarżonego?

(odpowiedź świadka)

- Proszę powiedzieć, czy wie Pan o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?

(odpowiedź świadka)

- Dziękuję. Czy strony mają pytania do świadka? Panie oskarżycielu?

(pytania oskarżyciela i odpowiedzi świadka)

- Panie obrońco?

(pytania obrońcy i odpowiedzi świadka)

- Dziękuję. Świadek może opuścić salę rozpraw albo na niej pozostać.

- Proszę wezwać na salę kolejnego świadka Żółwia.

Protokolant: Świadek Żółw proszony na salę.

Sędzia:

- Proszę podać jak się Pan nazywa?

(odpowiedź świadka)

- Czy jest pan rodziną dla oskarżonego?

(odpowiedź świadka)

- Proszę powiedzieć, czy wie Pan o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?

(odpowiedź świadka)

- Dziękuję. Czy strony mają pytania do świadka? Panie oskarżycielu?

(pytania oskarżyciela i odpowiedzi świadka)

- Panie obrońco?

(odpowiedź obrońcy)

- Dziękuję. Świadek może opuścić salę rozpraw albo na niej pozostać.

- Proszę wezwać na salę kolejnego świadka Pszczółkę.

Protokolant: Świadek Pszczółka proszona na salę.

Sędzia:

- Proszę podać jak się pani nazywa?

(odpowiedź świadka)

- Czy jest pani rodziną dla oskarżonego?

(odpowiedź świadka)

- Proszę powiedzieć, czy wie pani o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?

(odpowiedź świadka)

- Dziękuję. Czy strony mają pytania do świadka? Panie oskarżycielu?

(odpowiedź oskarżyciela)

- Panie obrońco?

(pytania obrońcy i odpowiedzi świadka)

- Dziękuję. Świadek może opuścić salę rozpraw albo na niej pozostać.

- Proszę wezwać na salę kolejnego świadka Zebra.

Protokolant: Świadek Zebra proszona na salę.

Sędzia:

- Proszę podać jak się pani nazywa?

(odpowiedź świadka)

- Czy jest pani rodziną dla oskarżonego?

(odpowiedź świadka)

- Proszę powiedzieć, czy wie pani o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?

(odpowiedź świadka)

- Dziękuję. Czy strony mają pytania do świadka? Panie oskarżycielu?

(pytania oskarżyciela i odpowiedzi świadka)

- Panie obrońco?

(pytania obrońcy i odpowiedzi świadka)

- Dziękuję. Świadek może opuścić salę rozpraw albo na niej pozostać.

- Zamykam przewód sądowy. Czas na mowy końcowe. Udzielam głosu panu oskarżycielowi.

(mowa końcowa oskarżyciela)

- Dziękuję. Panie obrońco?

(mowa końcowa obrońcy)

- Dziękuję. O co wnosi oskarżony?

(odpowiedź oskarżonego)

- Dziękuję. Zarządzam krótką przerwę, po której odbędzie się ogłoszenie wyroku.

Protokolantka: Proszę wstać, nastąpi odczytanie wyroku.

Sędzia: Wyrok w mieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd w ... *(podać nazwę miejscowości, w której się znajdujemy)*, Wydział Karny, w składzie: Przewodniczący Sędzia ... *(podać imię i nazwisko wolontariusz, który wcielił się w rolę sędziego)* oraz protokolant/ka... *(podać imię dziecka, które wcieliło się w rolę protokolanta)* przy udziale oskarżyciela ... *(podać imię dziecka, które wcieliło się w rolę oskarżyciela)* po rozpoznaniu w dniu ... *(podać datę)* sprawy Lisa, oskarżonego o to, że uderzył Misia deską w głowę, to jest o czyn z artykułu 157 Kodeksu karnego oraz o to, że ukradł ze sklepu aparat fotograficzny, to jest o czyn z artykułu 278 Kodeksu karnego uznaję oskarżonego winnego zarzucanych mu czynów i skazuję na dwa lata pozbawienia wolności.

Uzasadnienie: Lis swoim zachowaniem wprowadził duży niepokój wśród mieszkańców Leśnego Miasteczka. Społeczeństwo potępia takie zachowania. Nie można zgodzić się na to, aby ktoś uderzał innych deskami po głowie, ani nie można zgodzić się na to, aby ktoś kradł cokolwiek ze sklepu. Każdy, kto postępuje w taki sposób, powinien ponieść karę.

OPIS ROLI DLA ŚWIADKA - WIEWIÓRKA

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy stawiał się świadek Wiewiórka?” Odpowiadasz: **Jestem Wiewiórka i mieszkam w Leśnym Miasteczku.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy jest pani rodzina dla oskarżonego?”, odpowiadasz: **nie.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Proszę powiedzieć czy wie Pani o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?”, odpowiesz: **Szłam obok placu zabaw na herbatę do mojej przyjaciółki Myszki i widziałam jak Lis uderzył Misia w głowę.**

Odpowiedzi, które udzielisz na pytania oskarżyciela:

1. To pani zadzwoniła po pogotowie, prawda? **Tak, to prawda.**
2. Jak czuł się Miś, zanim przyjechała pomoc? **Kręciło mu się w głowie i leciała mu krew.**

OPIS ROLI DLA ŚWIADKA - MIŚ

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy stawił się świadek Miś?” Odpowiadasz: **Je-
stem Miś i mieszkam w Leśnym Miasteczku.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy jest pan rodzina dla oskarżonego?”, odpowia-
dasz: **nie.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Proszę powiedzieć czy wie pan o co chodzi w tej
sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?”, odpowiesz: **Tak, wiem. Szedłem parkiem do
mojego kuzyna Niedźwiedzia i nagle ktoś uderzył mnie czymś ciężkim w głowę.
Bardzo to bolało. Od razu się przewróciłem.**

Odpowiedź, którą udzielisz na pytanie oskarżyciela: „Jak długo leżał pan
w szpitalu?” **7 dni**

Odpowiedzi, które udzielisz na pytania obrońcy:

1. Czy widział pan, kto uderzył pana w głowę? **Nie, nie widziałem.**
2. Widział pan, czym został uderzony w głowę? **Tego także nie widziałem.**

OPIS ROLI DLA ŚWIADKA - ŻÓŁW

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy stawiał się świadek Żółw?” Odpowiadasz: **Jestem Żółw i mieszkam w Leśnym Miasteczku.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy jest pan rodziną dla oskarżonego?”, odpowiadasz: **nie.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Proszę powiedzieć czy wie pan o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?”, odpowiesz: **Byłem z Pszczółką na spacerze w parku i zauważyliśmy jak Lis podbiegł do Misia i uderzył go deską w głowę.**

Odpowiedzi, które udzielisz na pytania oskarżyciela:

1. To pan jako pierwszy udzielił pomocy Misiowi, prawda? **Tak, to prawda.**
2. Jak czuł się Miś zanim przyjechała pomoc? **Leżał na ziemi i bardzo mocno płakał. Mówił, że wszystko go boli i kręci mu się w głowie.**

OPIS ROLI DLA ŚWIADKA - PSZCZÓŁKA

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy stawiał się świadek Pszczółka?” Odpowiadasz: **Jestem Pszczółka i mieszkam w Leśnym Miasteczku.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy jest pani rodziną dla oskarżonego?”, odpowiadasz: **nie.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Proszę powiedzieć czy wie Pani o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?”, odpowiesz: **Spacerowałam z Żółwiem po parku i opowiadałam mu o mojej ostatniej wycieczce. Nagle pojawił się Lis, który podbiegł do Misia i uderzył go w głowę.**

Odpowiedzi, które udzielisz na pytania obrońcy:

1. Czym Lis uderzył Misia w głowę? **Deską, taką długą, jasną. Miała taki kolor jak moje szafki w kuchni.**
2. Ile razy oskarżony uderzył Misia deską w głowę? **Raz go uderzył, ale to wystarczyło, żeby Miś tak źle się poczuł.**

OPIS ROLI DLA ŚWIADKA - ZEBRA

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy stawiał się świadek Zebra?” Odpowiadasz: **Jestem Zebra i mieszkam w Leśnym Miasteczku.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Czy jest pani rodzina dla oskarżonego?”, odpowiadasz: **nie.**

Kiedy sędzia zada pytanie: „Proszę powiedzieć czy wie Pani o co chodzi w tej sprawie? Dlaczego się tu spotykamy?”, odpowiesz: **Tak, widziałam jak Lis ukradł ze sklepu aparat fotograficzny.**

Odpowiedź, która udzielisz na pytanie oskarżyciela: „Jak Lis zachowywał się zanim zabrał ze sklepowej półki aparat?” **Chodził wokół sklepu i wszystko dokładnie oglądał.**

Odpowiedź, które udzielisz na pytanie obrońcy: „Czy widziała pani jak Lis wychodził ze sklepu z aparatem?” **Nie, nie widziałam tego.**

OPIIS ROLI OSKARŻONEGO

Kiedy sędzia poprosi o przedstawienie się, odpowiesz: Nazywam się Lis i od miesiąca mieszkam w Leśnym Miasteczku. Wcześniej zamieszkiwałem Deszczową Polanę.

Na pytania: „Czy zrozumiał pan treść zarzutów?” oraz „Czy przyznaje się pan do zarzucanego mu czynu?”, odpowiadasz: **tak.**

Na pytanie sędziego „Czy chce pan złożyć wyjaśnienia?”, odpowiadasz: **nie.**

Na pytanie sędziego „O co wnosi oskarżony?,” odpowiadasz: **Wnoszę o to samo, co mój obrońca.**

OPIIS ROLI OSKARŻYCIELA

Kiedy sędzia poprosi o odczytanie aktu oskarżenia, wstaniesz i przeczytasz:

Oskarżam Lisa zamieszkałego w Leśnym Miasteczku o to, że:

1. uderzył Misia deską w głowę, to jest o czyn z artykułu 157 Kodeksu karnego;
2. ukradł ze sklepu aparat fotograficzny, to jest o czyn z artykułu 278 Kodeksu karnego.

Oskarżyciel domaga się skazania na karę pozbawienia wolności na okres 4 lat.

Pytania, które zadasz świadkowi Wiewiórcze:

1. To pani zadzwoniła po pogotowie, prawda?
2. Jak czuł się Miś, zanim przyjechała pomoc?
3. Po uzyskaniu ostatniej odpowiedzi powiedz: **Dziękuję nie mam więcej pytań.**

Pytania, które zadasz świadkowi Misiowi:

1. Jak długo leżał pan w szpitalu?
2. Po uzyskaniu odpowiedzi powiedz: **Dziękuję nie mam więcej pytań.**

Pytania, które zadasz świadkowi Żółwiowi:

1. To pan jako pierwszy udzielił pomocy Misiowi, prawda?
2. Jak czuł się Miś zanim przyjechała pomoc?
3. Po uzyskaniu ostatniej odpowiedzi powiedz: **Dziękuję nie mam więcej pytań.**

Kiedy sędzia zapyta, czy masz jakieś pytania do świadka Pszczółki, odpowiesz:
Dziękuję, nie mam pytań.

Pytania, które zadasz świadkowi Zebrze:

1. **Jak Lis zachowywał się zanim zabrał ze sklepowej półki aparat?**
2. **Po uzyskaniu odpowiedzi powiedz: Dziękuję nie mam więcej pytań.**

Mowa końcowa

Jak wszyscy zauważyliśmy, Lis przez swoje złe zachowanie zagraża innym mieszkańcom Leśnego Miasteczka. Wszyscy się go boją. Zakłóca on spokój, który zawsze tutaj panował. Dlatego wnoszę o karę 4 lat pozbawienia wolności.

OPIS ROLI OBROŃCY

Kiedy sędzia zapyta, czy masz jakieś pytania do świadka Wiewiórki, odpowiesz: **Dziękuję, nie mam pytań.**

Pytania, które zadasz świadkowi Misiowi:

1. Czy widział pan, kto uderzył pana w głowę?
2. Widział pan, czym został uderzony w głowę?
3. Po uzyskaniu odpowiedzi, powiedz: **Dziękuję, nie mam więcej pytań.**

Kiedy sędzia zapyta, czy masz jakieś pytania do świadka Żółwia, odpowiesz: **Dziękuję, nie mam pytań.**

Pytania, które zadasz świadkowi Pszczółce

1. Czym Lis uderzył Misia w głowę?
2. Ile razy oskarżony uderzył Misia deską w głowę?
3. Po uzyskaniu odpowiedzi, powiedz: **Dziękuję, nie mam więcej pytań.**

Pytania, które zadasz świadkowi Zebrze

1. Czy widziała pani jak Lis wychodził ze sklepu z aparatem?
2. Po uzyskaniu odpowiedzi, powiedz: **Dziękuję, nie mam więcej pytań.**

Mowa końcowa

Zgodzę się z tym, że mój klient źle się zachowywał wobec mieszkańców Leśnego Miasteczka. Jednak przyznał się do winy. Zrozumiał swój błąd i chce poprawić swoje zachowanie. Dlatego wnoszę o minimalną karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

OPIS ROLI PROTOKOLANTA

Jako protokolant siedzisz w pobliżu sędziego i zapisujesz przebieg rozprawy.

Masz także kilka kwestii do powiedzenia:

- na samym rozpoczęciu rozprawy zapraszasz wszystkich na salę rozpraw słowami: **Sprawa przeciwko Lisowi. Zainteresowane strony proszę o wejście na salę rozpraw.**
- Kiedy już wszyscy zajmą miejsca, dodajesz: **Proszę wstać, Sąd idzie.**
- Kiedy sędzia poprosi świadka na salę, ty go wzywasz słowami:
 - **Świadek Wiewiórka proszona na salę.**
 - **Świadek Miś proszony na salę.**
 - **Świadek Żółw proszony na salę.**
 - **Świadek Pszczółka proszona na salę.**
 - **Świadek Zebra proszona na salę.**

OPIIS ROLI OBSERWATORA

Jako obserwator z Fundacji Court Watch Polska występujesz w roli publiczności. Dostajesz do wypełnienia formularz obserwacji. Zawiera on kilka pytań, na które odpowiedź brzmi: tak lub nie. Odpowiedź, którą uznajesz za poprawną zaznaczasz w budkach obok pytania.

	tak	nie
1. Czy rozprawa się odbyła?		
2. Czy dobrze słyszałeś każdego, kto zabierał głos?		
3. Czy oskarżony miał obrońcę?		
4. Czy sędzia zwrócił się do kogoś w sposób niegrzeczny?		
5. Czy sędzi słuchał uważnie każdego?		
6. Czy rozprawa była nagrywana?		
7. Czy sędzia wytłumaczył, dlaczego podjął taką decyzję?		